

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

เมื่อกล่าวถึงปัตตานี คนส่วนใหญ่มักนึกถึงประวัติศาสตร์ความรุนแรง รายาแงงนิง เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ศิลปะการแสดงที่มีกลิ่นอายวัฒนธรรมมลายู เช่น วายังกูลิต มะโย่ง ร่องแง็ง ซีละ ตลอดจนดนตรีรักษาโรคในวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างตือรี หรือแม้แต่ความเป็นดินแดนแห่งศาสนาอิสลามที่เคร่งครัดและขัรมหลังที่พยายามกอบกู้อัตลักษณ์ของตนเอง

อย่างไรก็ดี หากใครได้มีโอกาสไปเดินตามแผงขายซีดีในตลาดนัด หรือตลาดเปิดท้ายหลายๆ แห่งในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะพบว่า ท่ามกลางความหลากหลายของแผ่นซีดีทั้งแนวสอนธรรมะ เพลงศาสนา หรือหนังตะลุงมลายู มีเพลงประเภทหนึ่งที่คนปัตตานีเรียกว่า “ดิเกร์ร มิวสิค” วางปนอยู่ด้วย ในบางพื้นที่ ซีดีประเภทนี้มักจะกินเนื้อที่บนแผงเท่าๆ หรือมากกว่าซีดีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมด้วยซ้ำไป ซีดีเพลงเหล่านี้ได้รับการผลิตขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั่นเอง

หลายแผงจะเปิดมิวสิควิดีโอเพลงเหล่านี้ดังลั่นตลาด เรียกผู้ที่มาเดินจับจ่ายให้เข้ามาคลุ่มรุมแผง บ้างก็ยืนดูมิวสิค พลาทหัวเราะหัวใคร่ แยมยิ้ม บ้างหันมาวิพากษ์วิจารณ์กันเป็นที่คึกคัก หลายคนเดินกลับไปมือเปล่า ขณะที่อีกไม่น้อย ใส่ถุงกลับบ้านไปคนละแผ่นสองแผ่น โดยศิลปินที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากคือ “บาร์ดิง” ซึ่งเป็นศิลปินที่ออกผลงานเพลงแนวนี้มาร่วม 20 ปี เพลงเหล่านี้ดำรงอยู่ท่ามกลางกลิ่นควันปืนและระเบิดแสงเครื่อง เกิดขึ้นพร้อมๆ กับกระแสความสนใจในอัตลักษณ์ทางการเมือง วัฒนธรรม และศาสนาของจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปะทุขึ้นของเหตุการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ.2547 เป็นขบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมือง สังคม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ วรรณกรรม ขนานใหญ่ตามมา ขณะเดียวกันก็มีการตีพิมพ์ซ้ำงานศึกษาเก่าๆ โดยเฉพาะผลงานเรียบเรียงของนักเขียน/นักวิชาการในท้องถิ่นชายแดนอีกจำนวนหนึ่ง จนกระทั่งมีผู้เรียกกระแสการผลิตสร้างองค์

ความรู้ดังกล่าวนี้เป็น “อุตสาหกรรมการวิชาการ”¹ อย่างไรก็ดี อุตสาหกรรมที่ว่านี้ก็มีคุณูปการในแง่ที่ได้แสดงออกว่าทุกฝ่ายพยายามตอบคำถามร่วมกันประการหนึ่ง คือ “สังคมไทยจะอยู่ร่วมหรือจัดการกับความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไร?” อันจะก่อให้เกิดบทเรียนรู้ และสร้างรากฐานความเข้าใจให้แก่สังคมได้

กระนั้นก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ขณะที่พยายามตอบคำถาม “สังคมไทยจะอยู่ร่วมหรือจัดการกับความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไร?” งานศึกษาและงานเขียนจำนวนหนึ่งกลับไม่ยอมรับความแตกต่างนั้นเสียเองโดยไม่รู้ตัว อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของงานเขียนกลุ่มนี้ตรึงมลายูมุสลิมในพื้นที่ให้สถิตแน่นอยู่กับ “ความเป็นผู้ก่อการร้าย” หรือไม่ก็ “ความเป็นชาวบ้านผู้บริสุทธิ์” สลับกันไปสลับกันมาตามฐานคติของผู้เขียนหรือผู้ศึกษา หากมีการกล่าวถึงความเป็นมลายูมุสลิมปัตตานีในฐานะอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ก็มักเป็นอัตลักษณ์ที่แข็งทื่อตายตัวราวกับมลายูมุสลิมปัตตานีดำรงตนอยู่ในป่าลึกแสนไกลที่ไม่อาจมีกระแสหรือปัจจัยใดๆ เข้าไปกระทบกระเทือนให้เปลี่ยนรูปเลื่อนไหลได้ นักวิชาการบางท่านตั้งข้อสังเกตในประเด็นดังกล่าวว่า ไม่ว่าจะป็นงานวิชาการที่สร้างชาวบ้านมุสลิมให้บริสุทธิ์ หรือสร้างให้เป็นผู้ก่อการร้าย ก็ล้วนแล้วแต่เป็น “เทคโนโลยีแห่งอำนาจ” ที่มีผลให้เกิดการกักขัง “ตัวตนด้านอื่น” ของผู้ที่ถูกศึกษาได้ไม่ต่างกัน การสร้างภาพ “ชาวบ้าน (มุสลิม) ผู้มีวัฒนธรรมอันบริสุทธิ์” เป็นการให้คุณค่ากับความแตกต่างมากจนเกินพอดี จนละเลยบางมิติที่ควรวิพากษ์วิจารณ์ หรือต้องการความเข้าใจอย่างรอบด้าน เช่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิง-ชายในวัฒนธรรมของมลายูมุสลิม หรือการเปลี่ยนแปลงในสังคมของมลายูเองหลังจากที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบตลาดการค้าพาณิชย์ และกระแสอิสลามโลก

“ดังนั้น หากมีการเรียกร้องให้เคารพในคุณค่าของตัวมนุษย์ที่อยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างความเท่าเทียมกันแล้ว ควรระลึกอยู่ด้วยว่าความไม่เท่าเทียมก็คือส่วนหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมหนึ่งๆ เหมือนกัน อันตรายของการเขียน “ชาวบ้าน (มุสลิม) ผู้มีวัฒนธรรมอันบริสุทธิ์” ให้มีตัวตนชัดเจนเกินจริงหรือปราศจากเงื่อนไขก็คือการสร้างกรงขังตัวตนในด้านอื่นๆ ของเขาและเธอ

¹ ทวีศักดิ์ เผือกสม และจิรวัดน์ แสงทอง, “คำนำเสนอ เกอราจาอันและความเข้าใจต่อความเป็นมลายูในสังคมไทย,” ใน เอ.ซี.มิลเนอร์, เกอราจาอัน วัฒนธรรมการเมืองมลายูในยุคก่อนรุ่งอรุณของระบอบอาณานิคม, แปลโดย ชนิดา พรหมพยัคฆ์ เผือกสม, (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2551), หน้า 10-11.

เหล่านั้นมิให้เผยออกมาได้ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีแห่งอำนาจไม่ต่างไปจาก
กระบวนการตีตราเกี่ยวกับ “ผู้ก่อการร้าย” ของรัฐแม้แต่น้อย²

เป็นไปได้ว่ารากเหง้าของผลการศึกษาที่เป็นปัญหานี้นอกจากจะเป็นเรื่องของวิธีวิทยาในการศึกษา
วิเคราะห์แล้ว การปราศจากหลักฐานที่หลากหลายก็เป็นปัญหาอีกประการหนึ่ง ดังเช่น เมื่อจะศึกษา 3
จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติประวัติศาสตร์ระยะไกล หลักฐานที่ใช้ศึกษาอ้างอิงก็ถูกใช้อยู่เพียงไม่กี่ชิ้น
ในทางคติชนวิทยา ก็หมกมุ่นอยู่กับศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ไป
มากแล้ว ขณะที่การศึกษานิทานท้องถิ่นก็ผลิตซ้ำการถอดภาพสังคม วัฒนธรรม คติความเชื่อที่หลุดลอยไป
จากบริบทโดยสิ้นเชิง เช่นเดียวกับการศึกษาแง่มุมของอัตลักษณ์จำนวนไม่น้อยที่เข้าใจสับสนระหว่าง
“เอกลักษณ์” กับ “อัตลักษณ์” ผลจากการศึกษาที่ได้จึงเป็นภาพที่แข็งทื่อตายตัว

เหตุการณ์ความรุนแรง การต่อต้าน ชัดขึ้น ที่เกิดขึ้นเป็นระยะๆ ในเส้นทางประวัติศาสตร์ของ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 5 สมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม
กระทั่งเมื่อปลายทศวรรษ 2510 และเกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อปลายทศวรรษ 2540 ทำให้ประเด็นเรื่อง “สงคราม
และความขัดแย้ง” โดดเด่นขึ้นมาจนบดบังอำพรางปรากฏการณ์ด้านอื่นๆ ของประชาชนมลายูมุสลิมทั่วไป
ไปอย่างน่าประหลาดใจ การศึกษาจำนวนไม่น้อยเน้นย้ำเฉพาะตัวละครที่เป็นผู้นำทางการเมือง ผู้นำทาง
สังคมและวัฒนธรรม ชาวบ้านร้านถิ่นเปรียบเสมือนตัวละครประกอบที่ปราศจากบทบาทใดๆ ทั้งๆ ที่พวกเขา
เหล่านี้เป็นตัวละครสำคัญผู้ที่ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ นานาของจังหวัดชายแดนภาคใต้
โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 2510 เป็นต้นมา เมื่อรัฐบาลไทยสามารถกำราบการต่อต้านชัดเจนได้ในช่วง
ระยะเวลาหนึ่งตั้งแต่ทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าประชาชน
คนธรรมดาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอบรับกับปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างไร

หลักฐานที่น่าสนใจที่จะตอบคำถามดังกล่าวนี้อาจปรากฏอยู่ไม่มากนักในเอกสารประเภทที่เป็น
ลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากหลักฐานอื่นๆ เช่นศิลปะการแสดง บทเพลง ดนตรี
วรรณกรรม จะพบปฏิกริยาของประชาชนคนธรรมดาที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก หากกล่าวเฉพาะเพลงดิเก้
ฮูลู เพลงดิเก้บานอ และเพลงดิเก้สมัยใหม่ ซึ่งการวิจัยนี้จะใช้เป็นข้อมูลหลัก ก็จะพบว่า เกิดกระบวนการ
ปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างสำคัญเพื่อตอบสนองการพัฒนาของบริบทสังคมไทยและความเป็นไทย
ขณะเดียวกัน บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของรัฐมาเลเซียตอนเหนือก็ยังส่งอิทธิพลให้เพลงดิเก้ดังกล่าว

² ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ, “ปาเยาะห์เนาะยาดินาญ” (มันยากที่จะเป็นนาย) ความเป็นชาติพันธุ์ ความหมาย และ
การต่อรองของมลายูในชีวิตประจำวัน, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล (มานุษยวิทยา),
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551, หน้า 41.

ดำรงอยู่ในชุมชนมุสลิมได้โดยที่ผู้สร้างและผู้เสพซึ่งเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ไม่รู้สึกสูญเสียความเป็นมลายูมุสลิม นอกจากนั้น ในท่ามกลางหม่อมมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยตนเอง กลุ่มคนผู้สร้างและผู้เสพ เพลงดิเกร์ก็ถูกแยกออกจากมลายูมุสลิมอื่นๆ โดยเฉพาะหลังเกิดการปะทะกันของวาทกรรมมุสลิมที่แท้ ในช่วงที่เกิดกระแสอิสลามานุวัตน์ตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา สิ่งนี้ดูเหมือนจะโต้แย้ง การศึกษาที่สร้างภาพแบบฉบับมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กลายเป็นมุสลิมที่เหมือนๆ กันหมดราว กับเหมือนผืนผ้าผืนเดียวกันเกิดจากการถักทออย่างสม่ำเสมอ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของเพลง “ดิเกร์บานอ” และ “เพลงดิเกร์สมัยใหม่” กับการ อารมณ์อัตลักษณ์ของคนมุสลิมในบริบทสมัยใหม่ของไทยและมาเลเซียตอนเหนือ” นี้ จะเป็นการศึกษา ข้อมูลจากเพลงแบบดั้งเดิมและเพลงสมัยนิยมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งยังไม่มีผู้ศึกษาในเชิงพัฒนาการ มาก่อน โดยเฉพาะเพลงดิเกร์สมัยใหม่หรือที่ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์เพลงประเภทนี้เรียกว่า Modern dikir music ซึ่งก่อกำเนิดเป็นประเภทหนึ่งของเพลงที่ผู้สร้างและผู้เสพในปัตตานีเป็นผู้คิดค้นขึ้น โดยการ พิจารณาและวิเคราะห์ตัวบท และบริบทของศิลปะการแสดงและขับร้องเพลงประเภทนี้ภายใต้ฐานคติที่ว่า เพลงเป็นกิจกรรมทางศิลปะอย่างหนึ่งที่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำให้เกิดการผสมผสาน ผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ เพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยการแสดงบทบาท และหน้าที่ใหม่ๆ ทำให้ผู้สร้าง ผู้เสพ และตัวศิลปะนั้นเองสามารถดำรงอยู่ได้ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ของสังคม³ โดยการศึกษาจะมุ่งเปิดเผยให้เห็นถึงความพยายามอ้างไว้ซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นมลายูมุสลิม ปัตตานีซึ่งมีความเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลง และไม่ได้เป็นผืนผ้าผืนเดียวกันอย่างที่ปรากฏเป็นภาพแบบฉบับใน ปัจจุบัน ทั้งนี้ จะพิจารณาความเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงของกระบวนการสร้างและเสพเพลงอันจะส่อง สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของมาเลเซียตอนเหนือ และบริบทของ สังคมไทยสมัยใหม่ตั้งแต่พุทธทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการของเพลงดิเกร์บานอและเพลงดิเกร์สมัยใหม่
- 1.2.2 เพื่อศึกษาภาพสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของความเป็นมลายูมุสลิมที่ปรากฏในเพลงดิเกร์สมัยใหม่
- 1.2.3 เพื่อศึกษาการอ้างรักษาอัตลักษณ์ของคนมุสลิมในบริบทสมัยใหม่ของไทยและมาเลเซียตอนเหนือที่ปรากฏในวงจรของเพลงดิเกร์สมัยใหม่

³ Craig A. Lockard, *Dance of Life: Popular Music and Politics in Southeast Asia*, (Honolulu: University of Hawaii Press, 1998), p. 56.

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเพลงดีเก๋บานอและเพลงดีเก๋สมัยใหม่
- 1.3.2 ได้ผลการศึกษาวิเคราะห์การดำรงรักษาอัตลักษณ์ของคนมุสลิมในบริบทสมัยใหม่ของไทย และมาเลเซียตอนเหนือที่ปรากฏในวงจรของเพลงดีเก๋บานอและเพลงดีเก๋สมัยใหม่
- 1.3.3 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของความเป็นมลายูมุสลิมที่ปรากฏในเพลงดีเก๋บานอและเพลงดีเก๋สมัยใหม่

1.4 คำถามหลักในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเนื้อหา วงจรการผลิต การแต่ง การขับร้อง และบริบทของการเกิดและแพร่กระจายของเพลงดีเก๋บานอและเพลงดีเก๋สมัยใหม่ในท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญต่อ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน่วยทางวัฒนธรรมชายแดนที่ได้รับอิทธิพลทั้งจากบริบทความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และมาเลเซียตอนเหนือ โดยเฉพาะจากรัฐกลั่นต้น ทั้งนี้การวิจัยจะได้วิเคราะห์เนื้อหาของบทเพลง เอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและเผยแพร่เพลงดีเก๋ทุกประเภทในช่วงทศวรรษ 2520-ปัจจุบัน ทั้งในประเทศไทยและประเทศมาเลเซียประกอบกัน โดยมีคำถามหลัก 3 ข้อคือ

- 1.4.1 เพลงดีเก๋บานอและเพลงดีเก๋สมัยใหม่มีพัฒนาการอย่างไร และสัมพันธ์กันหรือไม่ เพียงใด
- 1.4.2 เพลงดีเก๋บานอและเพลงดีเก๋สมัยใหม่มีบทบาทในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของคนมุสลิมในบริบทของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยและมาเลเซียตอนเหนืออย่างไร
- 1.4.3 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของความเป็นมลายูมุสลิมใดบ้างที่สะท้อนอยู่ในเพลงดีเก๋บานอและเพลงดีเก๋สมัยใหม่

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้เป็นกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกับแวดวงของเพลงดีเก๋บานอ และเพลงดีเก๋สมัยใหม่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในแง่กระบวนการผลิต การจัดจำหน่าย การแสดง การเสฟ และการเผยแพร่ผลงานในรูปแบบต่างๆ อันประกอบด้วย

1.5.1.1 **กลุ่มผู้ผลิต** คนกลุ่มนี้มีบทบาททำให้เพลงดิเกร์บานอ และเพลงดิเกร์สมัยใหม่ได้ปรากฏแก่สายตาสาธารณชน โดยเฉพาะการเผยแพร่ในสื่อสมัยใหม่ เช่น เทป และวีซีดี โดยจะมีบทบาทตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงตอนสุดท้าย ได้แก่ ครูเพลงดิเกร์บานอ นักแต่งเพลงดิเกร์สมัยใหม่ ลูกวง นักร้องเจ้าของสตูดิโอ

1.5.1.2 **กลุ่มผู้เผยแพร่และจัดจำหน่าย** ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่เพลงดิเกร์ให้รู้จักกว้างขวางในหมู่สาธารณชน และสามารถเข้าถึงตลาดผู้ฟังไปตามหมู่บ้านร้านถิ่นต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ทำให้การเผยแพร่เพลงดิเกร์นั้นมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น แตกต่างจากการจัดจำหน่ายสินค้าวัฒนธรรมกระแสหลัก กลุ่มผู้จำหน่ายจะมี 3 ระดับ คือ ผู้เผยแพร่ ผู้ค้าส่ง และผู้ค้าปลีก

1.5.1.3 **กลุ่มผู้ฟังและผู้ไม่ฟัง** ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ กระจายกระจายอยู่ในชุมชนสามจังหวัดชายแดนใต้ บ้างก็เปิดเผยตัวเอง บ้างก็ไม่เปิดเผย นิยมเข้าร่วมในการแสดงดิเกร์บานอตามงานต่างๆ และซื้อแผ่นวีซีดีเพลงดิเกร์สมัยใหม่จากตลาดนัดซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้จะเฉพาะในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย อันประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และรัฐกลันตัน ด้วยเงื่อนไขที่ว่า ในพื้นที่เหล่านี้ มีความแพร่หลายของวัฒนธรรมดิเกร์ ทั้งดิเกร์บานอ และเพลงดิเกร์สมัยใหม่ อย่างสูง

1.5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยวางขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาและวิเคราะห์ไว้ดังต่อไปนี้

1.5.3.1 กำเนิด พัฒนาการ และลักษณะทั่วไปของเพลงดิเกร์บานอ และเพลงดิเกร์สมัยใหม่

1.5.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเพลงดิเกร์บานอและเพลงดิเกร์สมัยใหม่

1.5.3.3 บริบทของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยและมาเลเซียตอนเหนือในยุคเริ่มต้นกำเนิดเพลงดิเกร์สมัยใหม่

1.5.3.4 กระบวนการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของคนมลายูมุสลิมในบริบทสมัยใหม่ของไทยและมาเลเซียตอนเหนือที่ปรากฏในวงจรของเพลงดิเกร์บานอและเพลงดิเกร์สมัยใหม่ ได้แก่ การสอดแทรกเนื้อหาด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ลงไปในเนื้อหาของบทเพลง การเรียกขานประเภทของเพลง การจัดกิจกรรมการแสดง เป็นต้น

1.5.3.5 ภาพสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของความเป็นมลายูมุสลิมที่ปรากฏในเพลงดิเกร์บานอและเพลงดิเกร์สมัยใหม่

1.5.3.6 การสังเคราะห์และหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพลงดิเกร์บานอ หมายถึง ศิลปะการขับร้องชนิดหนึ่งของชาวไทยมุสลิมในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการแบ่งกลุ่มผู้ขับร้องออกเป็น 2 ฝ่าย ร้องตอบโต้กันคล้ายกับการร้องลำตัดของภาคกลาง เนื้อหาที่ขับร้องมักจะเป็นเรื่องราวหรือแนวคิดทางศาสนา และวิถีชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น ส่วนใหญ่รู้จักกันในนามของดิเกร์ฮูลู

เพลงดิเกร์สมัยใหม่ หมายถึง เพลงขับร้องที่ใช้เครื่องดนตรีสมัยใหม่ที่กลุ่มผู้ผลิตในจังหวัดชายแดนภาคใต้เชื่อว่าพัฒนามาจากดิเกร์บานอ มีลักษณะคล้ายกับเพลงลูกทุ่งของไทย และเพลงดังดุดของมาเลเซีย มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นชายแดนภาคใต้

อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกถึงตัวตน ความเป็นสิ่งหนึ่งๆ สังคมหนึ่งๆ หรือคนหนึ่งๆ เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองของคนหรือหน่วยทางสังคมนั้นๆ ว่า "ฉันคือใคร" ผ่านการแสดงออกทางภาษานิยาม หรือการแสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น การแต่งกาย การกิน การดำรงชีวิต ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตัวเองและคนอื่นมองเราในขณะนั้น

การธำรงอัตลักษณ์ หมายถึง กระบวนการทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความปรารถนาที่จะให้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดำรงอยู่ อาจจะเป็นกระบวนการทางจิตใจ/อุดมการณ์อันเป็นนามธรรม และพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม

มลายูมุสลิม หมายถึง กลุ่มคนไทยเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นกลุ่มผู้บริโภครสำคัญของเพลงดิเกร์บานอและเพลงดิเกร์สมัยใหม่

มาเลเซียตอนเหนือ หมายถึง รัฐกลันตัน ซึ่งเป็นรัฐที่ปกครองและมีความเคร่งครัดทางศาสนา อิทธิพลของวิถีการปกครอง และวิถีชีวิตในกลันตันได้ส่งอิทธิพลมาสู่ลักษณะของเพลงดิเกร์บานอและเพลงดิเกร์สมัยใหม่ด้วย